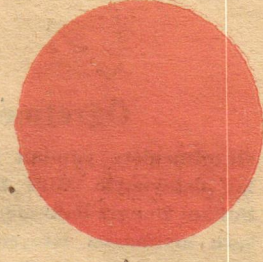

ANT

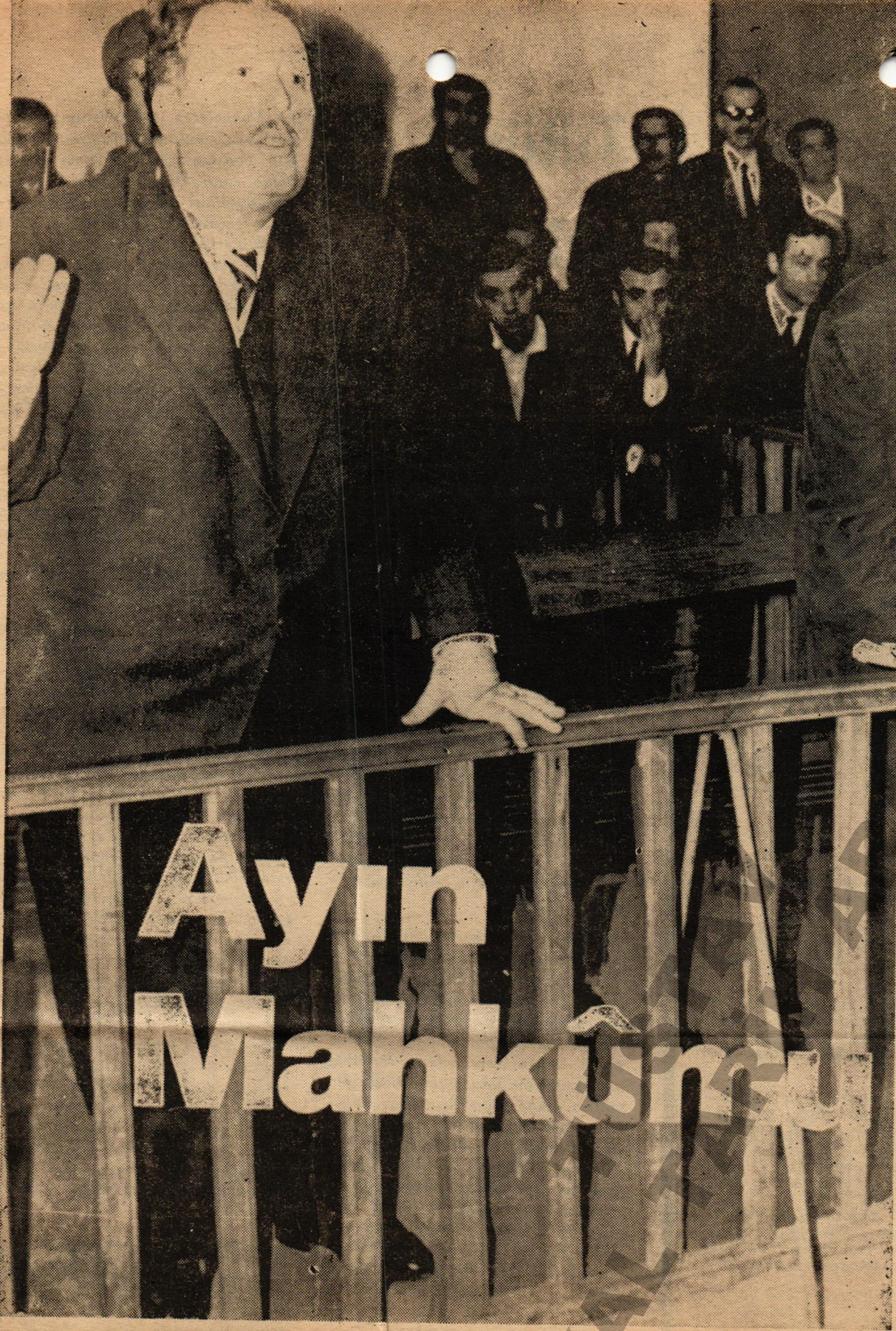
Haftalık Dergi • 31 Ocak 1967 • Sayı: 5 • 125 Kuruş

Muktedir
Lider'in
darbe
teşebbüsü!

ALKILIÇ: "AYIN MAHKÛMU"

Ayın Mahkûm

Alkılıç'ın beraati için dünya çapında kampanya acıldı

«Maksadım, kendimi değil, Türkiye'mizin fikir hürriyeti, haysiyet ve şerefine kurtulması adliyemizin manevi şahsiyetinin zaferini temindir» gerekçesiyle Yargıtay'a başvuran 142. maddeden mahkûm yazar Şadi Alkılıç'ın beraatini sağlamak üzere Uluslararası Amnesty Kurumu'nun teşebbüsüyle dünya çapında kampanya açılmış ve Şadi Alkılıç «Dünyada Bu Ayın Mahkûmu» ilan edilmiştir.

Birleşmiş Milletler ile İstişari olarak çalışan, tarafsız, insanîyetperver bir kuruluş olan Amnesty International, 3 Şubat'ta Yargıtay Birinci Ceza Dairesi'nde murafaa yapılacak olan Şadi Alkılıç'ın beraat ettirilmesi için Yargıtay Başkanlığı'na yazılı olarak başvurmuş, ayrıca dünyanın çeşitli ülkelerinden Alkılıç için Yargıtay Baş-

kanlığı'na beraat talepleri gönderilmiştir.

Davanın tarihçesi

Sağlık Bakanlığı Türkiye İkmal Depoları İstanbul Müdürü iken 1962 yılı sonlarında Cumhuriyet Gazetesi'nin açtığı bir yazı yarışmasına «Türkiye'nin tek kurtuluş yolu sosyalizm» başlıklı bir yazı ile katılan yazar Şadi Alkılıç, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün uyarması ve çeşitli ihbar mektupları gönderilmesi üzerine komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla 24.12.1962 tarihinde Türk Ceza Kanunu'nun 142/1. maddesi gereğince tutuklanmıştır.

Dava, İstanbul 1. Sorğu Hâkimliği'

nce 4.1.1963 tarihinde 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmiştir. Alkılıç mahkemede, Cumhuriyet'e gönderdiği yazının altında «Mahzur görülen kısımlar çıkartılsın» diye açıkça şerh verdiğini söylemiş, bu husus, mahkemede tanık olarak bulunan Yaşar Kemal'in ifadesinden ve dosyaya konulan yazı müsveddesinin altının mahkemeye verilmeden önce gazete idaresince makasla kesilmesinden anlaşılmıştır.

Davaya bakılırken zamanın Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük makaleyi Senato kürsüsünde okuyarak «Bu makale de komünist propagandası değilse, komünist propagandası başka türlü nasıl olur?» demiş, mahkemeye başlığı teşkil eden bu sözler basın ve sendikalar tarafından şiddetle protesto edilmiştir.

1. Ağır Ceza Mahkemesi 9.5.1963 tarihinde bu davaya bakmaktan istinkâf etmiş ve dosya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gelmiştir. Bu mahkeme de 5.7.1963 tarihinde davaya bakmaktan istinkâf etmiş, dosya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmiştir. 3. Ağır Ceza Mahkemesi, dosyayı üç kişilik bir bilirkişi kuruluna incelettirmiş, Prof. Hüseyin Naili Kubalı ve Doçent Oktay Yenal, makalede suç olmadığını bildirmiş, sadece yabancı bir petrol şirketinin avukatı olan Prof. Hazım Atıf Kuyucak yazınının 142/1. maddeye göre suç olduğuna dair mütalâa vermiştir.

Bu arada, Prof. Bahri Savcı, Prof. Sadun Aren, ünlü İngiliz Filizofu Bertrand Russell, Oxford Üniversitesi profesörlerinden J. Ayer ve Maurice Dobb, halen İtalya Cumhurbaşkanı olan Saragat, eski İtalyan Başbakanlarından İtalyan Sosyalist Partisi Lideri Prof. Nenni, «yazıda komünizm propagandası bulunmadığına dair mütalâalarını mahkemeye bildirmişlerdir. Russell, davayı «NATO üyelerinde barınma zulmünün bir örneği» olarak nitelmiştir.

Beraat ediyor

Verilen bilirkişi raporları üzerine Alkılıç, 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, tam 10 ay hapiste kaldıktan sonra 29 Şubat 1964 tarihinde beraat ettirilmiştir. Bu beraat kararı üzerine Alkılıç tekrar memuriyete tayin edilmiş, ancak idari bir kararla İstanbul'da okuyan çocuklarından ayrılarak Sivas'a sürgün edilmiştir. Bu arada Alkılıç'ın peşine polisler takılmıştır.

Beraat kararına İstanbul Savcısı itiraz etmiş ve Yargıtay'a başvurarak mahkûmiyet istemiştir. Yargıtay Birinci Ceza Dairesi beraat kararını bozmuş ve dava dosyası yeniden yargılanmak üzere 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gelmiştir. Ancak 3. Ağır Ceza Mahkemesi davaya bakmaktan istinkâf etmiş, bunun üzerine dava dosyasının sevkedildiği 5. Ağır Ceza Mahkemesi Alkılıç'ın ikinci defa beraatine karar vermiştir.

... Ve mahkûmiyet

Adalet Bakanlığı'nın talimatı üzerine İstanbul Savcılığı, bu ikinci beraat kararına da itiraz ederek Yargıtay Başsavcılığı'na başvurmuş ve Alkılıç'ın altıncı defa mahkûmiyetini istemiştir. Başsavcı dosyayı Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu'na yollamış ve Genel Kurul 1965 Nisan'ında Alkılıç'ın 142/1. maddeye göre cezalandırılması gerektiğine hükmetmiştir.

Evvvelce beraat kararı veren 5. Ağır Ceza Mahkemesi, Yargıtay Genel Kurulu'nun bu kararına uyarak 13 Mayıs 1966 günü Sadi Alkılıç'ı 6 yıl 2 ay hapse, iki ay sürgüne ve kamu haklarından müebbeden mahrumiyete mahkûm etmiştir. Karar üzerine Alkılıç tutuklanarak Sultanahmet Cezaevi'ne gönderilmiştir.

Davanın bağlangıcında Alkılıç ile birlikte aynı maddeden mahkemeye sevk edilen Cumhuriyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Kayhan Sağlamer ise, zamanın Başbakanı İnönü'nün «Kayhan'a yazık oldu» şeklindeki demeçleri üzerine bir hafta sonra haptiden çıkarılmıştır. Suçu sadece bir yarışmaya katılarak düşüncesini açıklamak olan Alkılıç 6 yıla mahkûm edildiği halde, bu yazıyı yayınlayan Sağlamer adalet tarihinde görülmemiş bir tefrik yapılarak beraat ettirilmiştir.

Yargıtay'a müracaat

Anayasa'nın «Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir» hükmüne rağmen aylardan beri demir parmaklıklar arkasında bulunan Alkılıç, 23 Aralık 1966 tarihinde Yargıtay'a başvurarak murafaa isteğinde bulunmuştur.

Alkılıç Yargıtay layihasına ek savunmasında davasının safahatını özetledikten sonra «Bu makalemın neşredildiği 1962 yılı fikir atmosferi bugünden çok gerilerde kalmış, Cumhuriyet Halk Partisi bile ortanın soluna geçmiş, solcu bir parti olduğunu ilan edip bu-

nu propagandasına temel yapmış, İsmet İnönü dahi SOLCUYUM deyip kesip atmıştır» demektedir ve şu talepte bulunmaktadır:

«Bir fikir söyledi, yazı yazdı diye bir adamı altı yıl zindana atmak, ancak engizisyon devrinde görülmüştür. Bu demokrasi devrinde, ben adaletinizle hapisten kurtulacağımıza üçüncü ve son defa beraat edeceğime eminim.

Bu dilekçe ile maksadım, kendimi değil, Türkiye'mizin fikir hürriyeti, haysiyet ve şerefine kurtulması, adli-yemizin manevî şahsiyetinin zaferi teminidir.

Cezamın beraata tebdilini yüksek heyetinize tekrar saygularıyla arz ederim.»

Karar günü...

Bütün dünyada ilgi ile izlenen ve bir «Dreyfus Davası» niteliğinde bulunan Alkılıç Meselesi Yargıtay Birinci Ceza Dairesi tarafından 3 Şubat 1967 günü karara bağlanacaktır. Murafaada Ankara avukatlarından başka İstanbul'dan da en az 20 avukat Alkılıç'ı savunmak üzere hazır bulunacaktır.

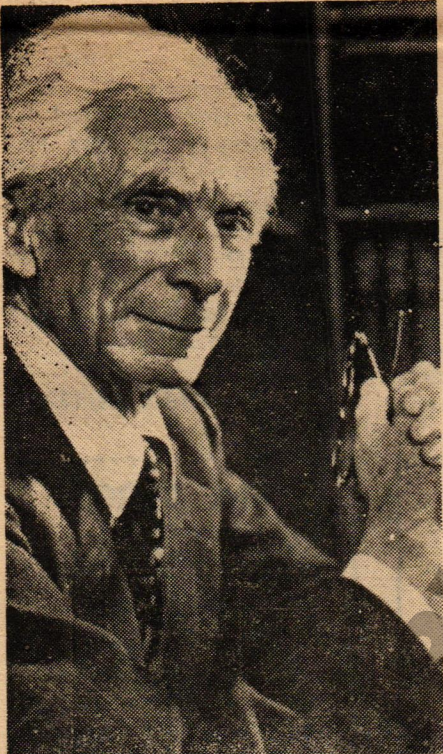
Hukukçuların görüşlerine göre, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu, usul hükümlerine aykırı olarak, hâkimin takdir yetkisini tecavüz etmiş, Ağır Ceza Mahkemesi'ni Alkılıç'ı mahkûm etmeğe zorlamıştır. Zira Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurul Kararında «biri kişil tetkikatına lüzum olmaksızın yazıda komünizm propagandası bulunduğu dair karar verilmesi» istenmektedir.

Alkılıç'ın avukatları, ayrıca, murafaayı yapacak olan Yargıtay Birinci Ceza Dairesi'ni de reddetmişlerdir. Çünkü, Yargıtay Birinci Ceza Dairesi'ne hakaret ettiği iddiasıyla Alkılıç aleyhinde bir dava mevcuttur.

Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu hâkimleri aleyhine, iki defa beraat kararını bozmak suretiyle yetkilerini aştıkları ve memuriyet görevlerini sui-istimal ettikleri iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'nde ceza davası ikamesi için Cumhuriyet Başsavcılığı'na da başvurulmuştur.

Suçsuzluğu dünyanın en seçkin bilim adamlarınca ve yurdumuzun bellibaş hukuk otoritelerince de kabul edilen ve aylardan beri haksız yere demir parmaklıklar arkasında yatmakta olan Şadi Alkılıç hakkında verilecek olan karar, kendisinin de dilekçesinde belirttiği gibi, «Sadece haklı ve mağdur olduğu bir davada Alkılıç'ın kurtuluşu ile değil, aynı zamanda Türkiye Adalet tarihinin feci bir adli hatadan kurtulup kurtulmaması» ile de ilgilidir.

Türk adaletinin en yüksek mahkemesi, tarihî bir kararla karşı karşıya. Bütün dünya bu tarihî kararı beklemektedir.

BERTRAND RUSSELL

— Barbarca bir zulüm örneği —

. Your Honour,

As you may know Amnesty International is an impartial, humanitarian organisation having consultative status with the United Nations which was founded to help men and women imprisoned for their race, religion or opinions in any country of the world, provided they have not advocated or practised violence. In working for such prisoners we are working for the universal implementation of the United Nations Declaration of Human Rights which guarantees to every citizen the right to, "freedom of thought, conscience and religion" and the right to, "freedom of opinion and expression". At the present time we are, for example, particularly concerned about the imprisonment in the Soviet Union of the writers, Siniavsky and Daniel and, in Yugoslavia, of the writer, Mihailo Mihailov.

AMNESTY INTERNATIONAL'IN MEKTUBU

13 Ocak 1967

Yargıtay Başkanlığı
Ankara
Türkiye

Sayın Başkan,

Bildiğiniz gibi, Amnesty International Birleşmiş Milletler ile istişari olarak çalışan, tarafsız, insaniyetperver bir kuruluştur. Dünyanın bütün ülkelerinde, vahşetin sözcülüğünü yapmış ya da uygulamış olmamaları şartıyla, ırk, din ve görüşlerinden ötürü mahkûm edilen bütün kadın ve erkeklere yardım amacıyla kurulmuştur. Bu çeşit mahkûmlara yardım etmeye çalışırken, her vatandaşa "Düşünce, din ve vicdan özgürlüğü"nü ve "fikir ve söz özgürlüğü"nü garanti eden Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesinin gerçekleştirilmesine çalışmış oluyoruz. Örneğin, bu sırada Sovyetler Birliğinde yazar Siniavsky ile Daniel'in, Yugoslavya'da ise yazar Mihailo Mihailov'un mahkûm edilimleri ile özellikle ilgilenmekteyiz.

Bu sebeplerden dolayı, şu sırada Türkiye'de hapiste bulunan Sadi Alkılıç'ın müracaatını müzakere etmek üzere 3 Şubat 1967'de toplandığımız zaman, kendisine karşı atıfette bulunmanızı rica ediyoruz. Elimizdeki belgelere göre, Şadi Alkılıç, Cumhuriyet gazetesinde, sosyalizmi savunan bir makale yayınlamış olduğu için, 1962 Aralık ayında tevkif edilmiştir. Müteakiben, Türk Ceza Kanununun 142/1 maddesine göre itham edilmiş ve 1965 yılında altı yıl iki ay hapis ve iki yıl sürgün cezasına mahkûm edilmiştir.

Sadi Alkılıç'ı müdafaat ederken, herkesin fikirlerini serbestçe herhangi bir gazetede yayınlama hakkını müdafaa etmek zorunda olduğumuzu göz önünde tutmaktayız. Ayrıca, Şadi Alkılıç davasında, kendisinin iki kere, iki ayrı Türk Ceza Mahkemesi tarafından beraat ettirildiğini ve üçüncü Ceza Mahkemesi makaleyi İstanbul Üniversitesinden üç kişilik tarafsız bir bilirkişiye havale ettiği zaman, ekip üyelerinden ikisi, anayasa Profesörü H. N. Kubalı ve iktisat doçenti O. Yenal, komünist propagandası-

nın mevzuu bahis olmadığına karar vermişlerdir. Bu görüş, Prof. Ayer, Signor Saragat ve Prof. Nenni dahil, milletler arası üne sahip bir çok profesörler tarafından teyid edilmiştir. Bunların hepsi komünist propagandasının mevcut olmadığını belirtmişlerdir.

Şadi Alkılıç'ın makalesinin utopik sosyalizm dâvasının idealist bir takdimi olduğu beyan edilmektedir. Makale, sosyalizmin ancak çoğunluk iradesi ve demokratik ilkelere uygun olarak, kanun yoluyla uygulanabileceğini kabul etmektedir. Bu görüş proleteryanın diktatörlüğünü şart koşan marksçı öğretiyile tam mânâsıyla tenakuz halindedir. Marx ve Engels'in eserleri İstanbul'da kolayca satın alınabileceği göz önünde tutulduktaki, Bay Alkılıç'ın makalesinin tehlikesi hususundaki korkular mubalâğalı gibi gözükmektedir.

Şu da var ki, Şadi Alkılıç'ın makaleyi yayınlaması olmak sorumluluğunu hiç olmazsa Cumhuriyet'in yayın kadrosu ve makalenin yayınlanmasını uygun gören jüri üyeleri ile paylaşması gerektiği beyan edilmektedir. Şadi Alkılıç'ın, gazetesinin sahibi ve yazı işleri müdürünün de bulunduğu (ki bunların her ikisinin de yayınlarla ilgili kanunlara âşina olmaları gerekirdi) bir komite tarafından tetkik ve tasvip edilmiş olan makalesinde itiraza yol açacak bir şey bulunmadığını tahmin etmiş olması normaldir.

Türkiye Avrupa Konseyinin üyesidir; bu yüzden, Avrupa İnsan Hakları Beyannamesinin kesin yetki maddesini henüz imzalamamış olsa da Beyannamenin ve ihtiva ettiği teminatın ruhuna uymayı arzu etmesi gerekir. Bu durumda ve Şadi Alkılıç dolayısıyla uyanması muhtemel milletler arası ilgi ve endişe karşısında, Türkiye, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyinin hür ve demokratik bir üyesi olmak niteliğini ancak bu zata karşı atıfet göstererek muhafaza edebilir.

Saygularıyla,
(imza)
Robert Swann
Genel Sekreter

Merkezi Londra'da bulunan AMENESTY INTERNATIONAL'ın yöneticileri şunlardır: Canterbury Başpiskoposu (İngiltere), Uluslararası İnsan Hakları Birliği'nin Başkanı Roger Baldwin (ABD), Pablos Casals (Porto Riko), Danilo Dolci (Sicilya), Prof. Erich Fromm (New York ve Meksika), General Sir Brian Horrocks (İngiltere), J-F Lalive (İsviçre), Prof. Salvador de Madariaga (İspanya), Yehudi Menuhin (İngiltere), Prof. Gunnar Hyrdal (İsveç), Pablo Neruda (Şili), Prof. Robert Oppenheimer (ABD), Alan Paton (Güney Afrika), Abbe Dominique Pire (Nobel ödülü almıştır), Walter Reuther (Birleşik Otomobil İşçileri Uluslararası Başkanı), Sean Mac Bride S.C. (Uluslararası Hukukçular Komisyonu Genel Sekreteri), Prof. Z.K. Matthews (Güney Afrika), Philip Noel-Baker (Nobel ödülü almıştır - İngiltere), Prof. Giorgio La Pira (Floransa Belediye Başkanı - İtalya), Prof. Julius Stone (Avustralya).

2/24